

## LIETUVOS KREDITO UNIJŲ NARIŲ ASOCIACIJA,

Birželio 23-osios 15, 03206 Vilnius. Telefonas: +370 37 752 762 Faksas: +370 37 752 782, el. paštas: [info@kku.lt](mailto:info@kku.lt)

Lietuvos bankui

Totorių g. 4, LT-01121 Vilnius

## DĖL KREDITO UNIJŲ ĮSTATYMO IR JŲ LYDINČIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO PROJEKTŲ

Gerbiamieji,

Lietuvos kredito unijų narių asociacija (toliau tekste LKUNA), išnagrinėjusi Finansų ministerijos parengtą Lietuvos respublikos kredito unijų 2, 4, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 22, 23, 24, 26, 28, 30, 32, 36, 38, 39, 42, 45, 47, 52, 53, 61, 62, 64, 65, 74 straipsnių pakeitimo ir papildymo, 8 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 25<sup>1</sup>, 39<sup>1</sup>, 45<sup>1</sup>, 48<sup>1</sup>, 64<sup>1</sup>, 65<sup>1</sup> straipsniais įstatymo projektus ir jų lydinčius projektus:

teikia savo pastabas ir pasiūlymus:

Eil. Nr.	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys
	Str.	Str. d.	P.	
	<b>13</b>			Siūlome įstatymuose įtvirtinti unijų steigimosi galimybę pagal profesinio bendrumo kriterijų. Pvz. pareigūnai, gydytojai, mokytojai, kultūros darbuotojai mūsų nuomone turėtų turėti galimybes burtis į

			<p>kredito unijas pagal profesinio bendrumo kriterijų. Tokia nuostata atitiktų kooperatinės bankininkystės tendencijas visame pasaulyje. Pvz. pareigūnus (ugniagesius, policininkus), mokytojus ir jų šeimų narius vienijančios unijos veikia daugelyje pasaulio šalių (pagal profesinius kriterijus žmonės į unijas jungiasi Jungtinėje Karalystėje, Kanadoje, JAV, Kinijoje). Stebint pastarojo laikotarpio diskusijas akivaizdu, kad jungimasis į unijas arba kooperatinius bankus pagal profesinį kriterijų yra mūsų šalies siekiamybė. <b>Antai, Lietuvos bankas savo apžvalgoje 2014 m. kovo mėn. 6d. d. kaip vieną esminių kredito unijų veiklos problemų nurodė bendruomeniškumo stoką. Bendruomeniškumas (angl. common bond) yra vienas pagrindinių kredito unijos skirtumų nuo kitų finansų įstaigų (pvz., bankų ar kolektyvinio investavimo subjektų). Įgyvendinant kooperatinio judėjimo tikslus, nustatyta, kad kredito unijos nariai gali būti tik tie asmenys, kuriuos sieja bendri socialiniai ar ekonominiai ryšiai. Asmenis gali vienyti priklausymas tam tikrai asociacijai, bendruomenei, geografinei grupei, darbas vienoje organizacijoje, atstovavimas vienai ar giminingoms profesijoms. Nuo tokio narių bendrumo priklauso ir unijos vidinių ryšių stiprumas. Bendruomeniškumas stiprina kredito uniją, nes bendros informacijos valdymas (pvz., vienos srities išmanymas) padeda tiksliau, mažesnėmis sąnaudomis vertinti riziką. Nors bendruomeniškumas yra vienas esminių kredito unijos bruožų, šiuo metu jis silpsta ir praranda reikšmę, unijos Lietuvoje veikia iš esmės tik teritoriniu principu.</b></p> <p>Atsižvelgdami į tai siūlome pakeisti Įstatymo projekto 13 str. ir jį išdėstyti taip:</p> <p style="text-align: center;"><b>1 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas</b> Pakeisti 13 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p>
--	--	--	---

			<p>13 straipsnis. Kredito unijos nariai</p> <p><del>„1. Kredito unijos nariais gali būti veiksnūs fiziniai asmenys, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Kredito unijos nariu fizinis asmuo gali būti, jeigu jis gyvena, dirba arba mokosi Lietuvos Respublikos savivaldybės, kurioje įregistruota kredito unijos buveinė, teritorijoje ar su šia savivaldybe besiribojančių kitų kredito unijos įstatuose nurodytų savivaldybių teritorijose.</del></p> <p><b>1. Kredito unijos nariais gali būti veiksnūs fiziniai asmenys, atitinkantys vieną iš šių kredito unijos pasirinktų narystės kriterijų:</b></p> <p>1) gyvenantys, dirbantys arba besimokantys Lietuvos Respublikos savivaldybės, kurioje įregistruota kredito unijos buveinė, teritorijoje ar su šia savivaldybe besiribojančių kitų kredito unijos įstatuose nurodytų savivaldybių teritorijose, arba;</p> <p>2) dirbantys toje pačioje įmonėje, įstaigoje, ar vieno iš valstybinės vadžios sektoriaus įstaigose (pagal valstybės funkcijų klasifikatorių), arba;</p> <p>3) atitinkantys bendruomenei būdingą kriterijų (kultūrinis, visuomeninis, religinis, profesinis bendrumas ir pan.), išskyrus politines partijas, arba;</p> <p>4) priklausantys tai pačiai profesinei sąjungai arba jų susivienijimui.</p> <p><b>2. Kredito unijos nario šeimos nariai ar kartu su juo gyvenantys arba vedantys bendrą ūkį asmenys gali būti priimti kredito unijos nariais neatsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus.</b></p> <p><b>3. Konkretus šio straipsnio 1 dalyje nurodytas narystės kriterijus turi būti nurodytas kredito unijos įstatuose. Kredito unijos nariu gali tapti asmuo, atitinkantis įstatuose nustatytą kriterijų.</b></p>
--	--	--	--

38	1	1	<p>Istatymo projekto autoriai siūlo daugiau kaip trisdešimt tris kartus padidinti unijai įsteigti būtiną minimalų kapitalą – vietoje šiuo metu nustatyto 15 tūkst. litų, siūloma nustatyti 500 tūkst. Toks reguliavimas apsunkintų unijų steigimą vidutines ir mažesnes pajamas gaunantiems žmonėms, bendruomenėms. Unijos būtų prieinamos tik turtingiems žmonėms. O tai iš esmės prieštarauja unijų paskirčiai. Toks ribojimas stabdytų unijų plėtrą būtent dabar - tuo metu, kai jos labiausiai reikia. Siūlome palikti galiojantį 15 tūkst. minimalaus kapitalo normatyvą.</p>
30			<p>Siūloma nustatyti, kad priežiūros institucija nustato kredito unijos vadovų kvalifikacijos ir patirties egzaminavimo tvarką. Siūlome patikslinti Įstatymo 30 str. 6 d. nustatant, kad <b>Vadovo kvalifikacijos ir patirties egzaminavimo tvarką ir sąlygas nustato Vyriausybė, o ne kaip šiuo metu siūloma – Priežiūros institucija savo teisės aktais.</b> Unijų vadovų egzaminavimo tvarką nustačius Vyriausybės nutarimu <b>būtų</b> užtikrintas proceso skaidrumas, objektyvumas bei teisinis tikrumas. Siūlomas egzaminavimo reguliavimas yra priešingas jau suformuluotai Konstitucinio teismo doktrinai, prieštarauja teisinio reguliavimo praktikai ir tradicijai kitose licencijuojamose srityse (pvz. nėra aiški egzaminavimo komisijos sudarymo tvarka, veiklos trukmė, įgaliojimai, reikalavimai komisijos nariams, jų kompetencijai, nėra kriterijų sprendimų priėmimo formai, sprendimų rūšims, neaiškios sprendimų pasekmės). Pagal siūlomą įstatymo formuluotę unijos vadovas galės būti egzaminuojamas neribotą kartų skaičių, tokia situacija mūsų nuomone neužtikrina teisinio tikrumo ir sukuria sąlygas piktnaudžiauti administracinėmis galiomis. Nenumatytos egzaminavimo komisijos ar egzaminuosiančio asmens nepriklausomumo garantijos. Priešingai nei kitose licencijuojamos veiklos srityse nenumatyta galimybė dalyvauti suinteresuotų asmenų</p>

			<p>atstovams, neaiški komisijos sprendimų apskundimo tvarka.</p> <p>Netinkamas, priešingas susiklosčiusiai praktikai kitose srityse vadovų kvalifikacijos vertinimo reguliavimas neapsaugo unijų, jų narių nuo piktnaudžiavimo administraciniais įgalinimais, sukuria teisinio neapibrėžtumo aplinką.</p> <p>Šiuo atveju būtina atkreipti dėmesį, kaip šie klausimai (licencijavimo, egzaminavimo, atestacijos) sureguliuoti kituose įstatymuose, reguliuojančiuose advokatūros, notariato, teismų, valstybės tarnybos, prokuratūros, antstolių, farmacijos, atliekų tvarkymo ir kitose srityse.</p> <p><b>Kaip reguliuojami kvalifikacijos klausimai kitose licencijuojamose srityse?</b></p> <p>Minėta, kad siūlomas reguliavimas prieštarauja kitose licencijuojamuose srityse suformuluotai tradicijai ir Konstitucinei doktrinai, kuri skelbia, kad svarbiausios ūkinės veiklos sritys, jų suvaržymo pagrindai, turi būti sureguliuoti tik įstatymu. Štai 2008 m. spalio 6 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymo Nr. 1R-380 patvirtintu Advokato kvalifikacinių egzaminų laikymo tvarkos aprašu (toliau - Aprašas) detalai reglamentuojama asmenų, ketinančių tapti advokatais, kvalifikacinių egzaminų laikymo tvarka, egzamino komisijos sudarymo tvarka, numatyta galimybė pretendams reikšti nušalinimus egzamino komisijos nariams, galimybė asmenims, likusiems kvalifikacinį egzaminą, apskųsti rezultatus Teisingumo ministrui, neišlaikius kvalifikacinio egzamino, numatyta teisė laikyti kvalifikacinį egzaminą dar kartą. Taip pat minėtas Aprašas aiškiai reglamentuoja kvalifikacinio egzamino tvarką, jo sudedamaisiais dalis, egzaminui pasiruošti yra patvirtinta</p>
--	--	--	---

			<p>advokatų kvalifikacinių egzaminų programa, taip pat nustatyta, kad klausimai visiems egzaminuojamiesiems yra vienodi. Nustatyta, kad egzamino raštu dalies atsakymai į klausimus nebūtų dviprasmiški, ar vienas kitą papildantys, patikslinantys. Rengiant egzamino žodžiu bilietus kiekvienas komisijos narys pateikia po vienodą skaičių klausimų, iš kurių sudaromi egzamino žodžiu bilietai. Egzamino žodžiu bilietų turi būti parengta daugiau negu yra egzaminuojamųjų. Apraše taip pat nustatyta Advokatų kvalifikacinio egzamino komisija sudarymo tvarka. Pažymėtina, kad tris šios komisijos narius skiria Lietuvos advokatūra, keturis narius, iš kurių bent du turi būti teisės krypties mokslininkai, skiria teisingumo ministras. Komisijoje negali būti daugiau kaip du advokatai. Tokiu būdu siekiama užtikrinti objektyvumą, kelių sričių atstovų dalyvavimą egzamino komisijoje.</p> <p>Notariato veiklą apibrėžiančiuose teisės aktuose teisinis reglamentavimas panašus, pretendentai tapti notarais laiko kvalifikacinį egzaminą, prieš tai yra paskelbiamas viešas konkursas, notarai yra periodiškai atestuojami, atestaciją vykdo Notarų rūmai, o atestavimo nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos teisingumo ministras Notarų rūmų prezidiumo teikimu. Jei Lietuvos Respublikos teisingumo ministras atsisako tvirtinti Notarų atestavimo nuostatus, raštu išdėstomi šio atsisakymo motyvai, į kuriuos turi atsižvelgti Notarų rūmų prezidiumas. Notaro įgaliojimai pasibaigia tam tikrais pagrindais, kurių sąrašas yra baigtinis.</p> <p>Taip pat pasisakytina ir dėl antstolių egzaminavimo tvarkos, kuri numato, jog pretendentai tapti antstoliais turi atitikti tam tikrus kriterijus, kurių sąrašas yra baigtinis, paskelbiamas viešas konkursas, yra patvirtinti kvalifikacinio egzamino nuostatai, vertinami apibrėžti ir pamatuoti kriterijai. Antstolių viešą konkursą vykdo Antstolių viešo</p>
--	--	--	---

			<p>konkurso komisija. Šią komisiją sudaro, jos nuostatus ir Antstolių viešo konkurso tvarkos aprašą tvirtina Teisingumo ministras. Antstolių viešo konkurso komisiją sudaro septyni nariai. Iš jų tris narius, įskaitant komisijos pirmininką, skiria teisingumo ministras, tris narius – Lietuvos antstolių rūmai ir vieną narį – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas. Vienas iš trijų teisingumo ministro skiriamų komisijos narių turi būti asmuo, turintis aukštąjį ekonominį išsilavinimą, vienas iš trijų Lietuvos antstolių rūmų skiriamų komisijos narių turi būti asmuo, turintis aukštąjį psichologinį išsilavinimą. Penki iš septynių Antstolių viešo konkurso komisijos narių turi būti asmenys, turintys aukštąjį teisinį universitetinį išsilavinimą. Notaro įgaliojimai pasibaigia tam tikrais pagrindais, kurių sąrašas yra baigtinis.</p> <p>Panaši situacija yra ir teisėjų egzaminavimo atveju, egzamino komisijos nariai taip pat sudaromi iš kelių sričių profesionalų, teisėjų, teisės mokslininkų, yra aiški jų skyrimo tvarka, nustatytas kadencijos laikotarpis. Yra patvirtinama egzamino programa, pretendentams viešai skelbiami galimi egzamino bilietų variantai, kad jie galėtų tinkamai pasiruošti, numatytos egzamino sudedamosios dalys, egzamino komisijos narių nušalinimo tvarka, rezultatų apskundimo tvarka ir kt..</p> <p>Pateikti pavyzdžiai atskleidžia būtinybę užtikrinti siekiamos reglamentuoti egzaminavimo tvarkos skaidrumą, viešumą, vertinimo komisijos sudėties reikšmę, tam tikros profesinės veiklos pasibaigimo pagrindų baigtinumą, dviprasmybių išvengimo teisės aktuose svarbą.</p> <p>Apibendrinant akcentuotina, jog pateikti pavyzdžiai atspindi daugelio licencijuojamų profesijų teisinio reglamentavimo tendencijas, akivaizdu, kad licencijuojamų veiklų sąlygos turi būti nustatytos įstatymais, Vadovų vertinimo kriterijai, vertinimo tvarka, komisijos</p>
--	--	--	---

			<p>sudarymo sąlygos, jos narių kompetencijos ribos taip pat turi būti nustatytos įstatymais, o poįstatyminiai teisės aktai gali tik atspindėti iš įstatymo nuostatų išplaukiančius niuansus, juos įtvirtinti ir detalizuoti.</p> <p>Tokios praktikos, mūsų nuomone, būtina laikytis nustatant unijų vadovų egzaminavimo tvarką, taip būtų užtikrinta asmenų ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva, konkurencijos ir kooperacijos principai, užtikrintas jų tarpusavio santykį (dermė), užtikrintas unijų bendruomenės, visuomenės dalyvavimas visuose procesuose, turinčiuose esminę įtaką unijų veiklai.</p> <p>Išnagrinėjus šiuos teisės aktus akivaizdu, kad licencijos/leidimų suteikimo, panaikinimo, tvarka, egzaminavimo/vertinimo pagrindai ir jų baigtinis sąrašas, egzaminavimo ir vertinimo komisijų formavimo tvarka ir kadencijos, vertinamų subjektų (jų asocijuotų atstovų) dalyvavimas komisijų veikloje, keliami reikalavimai unijos vadovų kvalifikacijai ir kvalifikacijos kėlimo tvarka, vertinimo ir egzaminavimo periodiškumas, vertinimo įgyvendinimas (pasitaisymo terminai arba apskundimo tvarka) paprastai nustatomi įstatymais.</p> <p>Atsižvelgdami į tai, įstatyme siūlome nustatyti, kad <b>kredito unijos vadovų kvalifikacinio egzamino programą sudaro, jo laikymo ir apmokėjimo tvarką ir sąlygas nustato Vyriausybė. Neišlaikęs kvalifikacinio egzamino unijos vadovas gali jį perlaikyti ne anksčiau kaip po pusės metų. Perlaikomų administracijos vadovų kvalifikacinių egzaminų skaičius tam pačiam asmeniui neribojamas.</b></p> <p>Lietuvos Respublikos Seimo ir Vyriausybės leidžiamų teisės aktų projektų rengimo procedūros ypatingos tuo, kad jos paprastai yra viešos. Viešumas mūsų nuomone užtikrins deramą diskusiją rengiant</p>
--	--	--	---



			<p>vertinimo tvarką ir sąlygas tarp kredito unijų narių, visuomenės, priežiūros institucijų, unijų asociacijų, pačių unijų, vartotojų organizacijų. Taip pat užtikrins deramą minėtų suinteresuotų subjektų dalyvavimą teisėkūros procese.</p> <p>Kredito unijų įstatymo pataisose tikslinga numatyti baigtinį sąrašą reikalavimų, kurie būtų keliami vadovų kvalifikacijai ir reputacijai;</p> <p>Įstatyme privalu numatyti, baigtinį sąrašą atvejų, kai unijos vadovo įgaliojimai pasibaigia.</p> <p>Tam, kad būtų užtikrinta kvalifikacija, įstatyme numatyтина unijos vadovo periodinė vertinimo forma – atestavimas (valstybės tarnybos atitikmuo).</p>
	<b>61</b>	<b>6,7</b>	<p>Įstatymo pataisų teikėjai siūlo pataisomis apriboti žmonių teisę į teisingą ir nešališką teismą tais atvejais, kai siekiama ginčyti priežiūros institucijos (šiuo atveju – Lietuvos banko) teisės aktus. Taip pat siūloma apriboti teismų galią nagrinėti priežiūros institucijos teisės aktus ir siekiant užtikrinti tinkamą teismo sprendimo vykdymą – taikyti laikinąsias apsaugos priemones.</p> <p>Pirma, siūlymas prieštarauja Konstitucijos 30 str., 109 str., Konstituciniam teisinės valstybės principui, valdžių pasidalijimo principui, nes riboja žmogaus teisę į teisingą ir nešališką teismą, taip pat riboja teismų kompetenciją, įtvirtintą konstitucijoje. Tokia nuostata, įtvirtinta įstatyme prieštarautų Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 str.</p> <p>Pagal šiuos siūlymus žmonės nors formaliai ir galės kreiptis į teismą ir ginti savo galimai pažeistas teises dėl jų manymu netinkamų, neteisėtų priežiūros institucijos nutarimų, tačiau teismas negalės</p>

				<p>nagrinėti tokių skundų ir net nustatęs teisės pažeidimą, negalės apginti pažeistų teisių. Kitaip tariant teisė į teismą tampa tik formali, kai kalba eity apie Priežiūros institucijų sprendimus. Įstatymas taip pat nenumato jokių kitų galimybių žmonėms – unijų nariams, vadovams, asociacijoms, valstybės pareigūnams ginti pažeistų teisių. Tai reikštų, kad unijų, jų narių, vadovų teisės apskritai negalėtų būti ginamos.</p> <p>Antra, ši nuostata nėra Kredito unijų įstatymo reguliavimo dalykas. Jei manoma, kad Lietuvos banko sprendimai, susiję su unijų veiklos priežiūra patenka į Finansinio tvarumo įstatymo reguliavimo sritį, tokiu atveju reiktų keisti ne kredito unijų įstatymą, o Lietuvos Respublikos Finansinio tvarumo įstatymą, kuriame labai aiškiai nurodoma, kokiais atvejais jis taikomas.</p> <p>Trečia, jei įstatymo projekto rengėjas nutarė teikti pataisas, ribojančias pagrindines žmogaus teises, turėtų būti gauta Teismų savivaldos institucijų, Teisingumo ministerijos, Aukščiausiojo ir Vyriausiojo administracinio teismų išvados.</p> <p>Atsižvelgdami į tai siūlome nepritarti pataisoms ribojančioms žmogaus teisę į teisingą ir nešališką teismą.</p>
	61	<b>1</b>	<b>9</b>	<p>Įstatymo rengėjai siūlo nustatyti Priežiūros institucijos teisę taikyti unijoms naują poveikio priemonę - paskirti laikinąjį atstovą veiklos priežiūrai ir papildyti KUĮ nauju (64<sup>1</sup> str.) straipsniu, reglamentuojančiu laikinojo atstovo veiklos priežiūrai veiklą.</p> <p>Siūlome nepritarti tokiai pataisai redakcijai, nes tai reikštų, kad Priežiūros institucija be aiškaus pagrindo iš esmės esant abstrakčiam</p>
	64 <sup>1</sup>			

			<p>įtarimui gali atlikti tiesioginę intervenciją į unijos veiklą. Pritartume, Priežiūros institucijos galių stiprinimui taikant šią, mūsų nuomone, vieną griežčiausių poveikio priemonių tuo atveju, jei būtų aiškūs tokios priemonės taikymo pagrindai ir jei sprendimą dėl tokios priemonės taikymo priimtų teismas.</p> <p>Pagal siūlomą nuostatą priežiūros institucija, pvz. Lietuvos bankas, be aiškaus pagrindo, nepradėjęs unijos bankroto ar restruktūrizavimo, savo nuožiūra galės pasirinkti privatų asmenį, deleguoti jam unijos priežiūros teises ir net atleisti nuo bet kokios teisinės atsakomybės. Siūloma priemonė - skirti laikinąjį atstovą veiklos priežiūrai - priežiūros institucijai suteikiame teisę deleguoti dalį priežiūros funkcijų brangiai apmokamam ir nuo teisinės atsakomybės atleidžiamam privačiam subjektui. Neaiškūs, pasiūlymo argumentai, taikymo pagrindai, terminai, įgaliojimai.</p> <p>Pagal siūlomą reguliavimą apmokėti už tokio asmens suteiktas paslaugas teks kredito unijai. Nuogaustaujame, kad atsiradus tokiai nuostata atsiranda galimybė be jokio aiškaus pagrindo tiesiog perimti kredito unijos valdymą.</p> <p>Manome, kad priežiūros institucija šiuo metu turi teisę taikyti poveikio priemones, kurių pakanka net ir tais atvejais, kai reaguoti reikia skubiai. Antai, pagal šiuo metu galiojančius įstatymus priežiūros institucija turi teisę, be kita ko, laikinai nušalinti kredito unijos vadovus nuo pareigų bei reikalauti, kad minėti asmenys būtų atšaukti iš pareigų ir (ar) su jais būtų nutraukta sutartis ar būtų panaikinti jų įgaliojimai, arba skelbti kredito unijos veiklos apribojimą (moratoriumą) ir paskirti laikinąjį administratorių.</p> <p>Įgyvendinant siūlomą priemonę priežiūros institucija samdytų privačią</p>
--	--	--	--

				<p>įmonę, kuri yra labai brangi ir sužlugdytų bet kurią Lietuvos uniją.</p> <p>Tai, kad unija turi atlyginti prižiūrėtojo veiklą, prieštarauja finansų rinkos priežiūros esmei. Priežiūra negali kainuoti papildomai, tai valstybės funkcija, kuri šiuo metu deleguota Lietuvos bankui ir jos taip negalima perleisti privačiam asmeniui.</p> <p>Siūlome nepritarti kredito unijų įstatymo 61 str. 1 d. papildymui nauju 9 punktu ir šio įstatymo papildymui nauju 64<sup>1</sup> str.</p>
--	--	--	--	--

Pagarbiai,

Tarybos pirmininkė

Ernesta Ramaškaitė

Tel. 8 613 23284, el. p. [ernesta.ramaskaite@kku.lt](mailto:ernesta.ramaskaite@kku.lt)